

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **1/ R. M.**, bývajúceho v Ž., navrhovateľky **2/ A. M.**, bývajúcej v Ž., oboch zastúpených Mgr. L. K., advokátom v Ž., proti odporkyni **Slovenskej republike – zastúpenej Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Chlumeckého č. 2, **o zaplatenie náhrady škody**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 14 C 13/2003, o dovolaní navrhovateľov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. decembra 2010, sp.zn. 7 Co 317/2010, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Žiline z 8. decembra 2010 sp.zn. 7 Co 317/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 14. júna 2010 č.k. 14 C 13/2003-238 uložil odporkyni povinnosť zaplatiť navrhovateľom 1/ a 2/ 5 665,07 € s 13 % úrokom z omeškania ročne od 11.12.2002 do zaplatenia. Vo zvyšnej časti návrh zastavil (§ 96 O.s.p.). Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že nárok navrhovateľov na zaplatenie náhrady škody podľa § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, je dôvodný. V konaní bolo zistené, že 9. decembra 2002 kataster urobil zápis do listu vlastníctva. Ďalej zistil, že kataster meškal so zápisom vlastníctva prakticky viac ako 28 mesiacov. Z vyjadrení Okresného úradu v Žiline, odbor životného prostredia vyplýva, že kolaudácia nemohla prebehnúť v primárnej lehote len z toho dôvodu, že navrhovatelia nedokázali predložiť na stavbu list vlastníctva. Takže na jednej strane nemohlo byť vydané kolaudačné rozhodnutie, pretože navrhovatelia nemali list vlastníctva a na druhej strane zas samotný kataster nepriamo odvodzuje zápis na list vlastníctva aj kolaudačným rozhodnutím. Tým, že

kataster bol zápisom vlastníctva vo výraznom omeškaní, vznikla navrhovateľom škoda (§ 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb.). Svedkyňa C. naznačila vo svojej výpovedi, že kvôli technickým problémom, ktoré vznikli na strane katastra došlo k zbytočným prieťahom v konaní. Navrhovatelia 1/ a 2/ upravili svoj petit a žiadali uhradiť spôsobenú škodu od dátumu, kedy podali návrh na vydanie kolaudačného rozhodnutia (8. júla 2001), čo sa však opätovne zdržalo, pretože nemohli predložiť k návrhu na vydanie kolaudačného rozhodnutia list vlastníctva, ktorý im nechcel kataster vydať. Príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a konaním odporkyne videl súd v tom, že nebyť prieťahov v konaní, mohli navrhovatelia byť prenajímať omnoho skôr. Mal totiž za preukázané, že navrhovatelia prenajali dvojgeneračný byt nájomcovi M. N. za sumu 331,94 € mesačne. Od tohto potom odvodzovali aj výšku škody, ktorá im bola spôsobená za 17 mesiacov a dva dni vo výške 5 648,48 €. Pre úplnosť dodal, že navrhovatelia si uplatnili nárok na náhradu škody proti štátu prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti SR a to listom z 8. novembra 2002 s tým, aby im bola náhrada za vzniknutú škodu zaplatená do 10. decembra 2002. Následne si uplatňovali aj úrok z omeškania vo výške 13 % a to dňom nasledujúcim po dni, kedy mala byť zaplatená náhrada škody MS SR (od 11. decembra 2002). Okresný súd vyhovel navrhovateľom aj pokiaľ išlo o úrok z omeškania. O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 8. decembra 2010 sp.zn. 7 Co 317/2010 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bola odporkyne uložená povinnosť uhradiť navrhovateľom 5 665,07 € spolu s 13 % úrokom z omeškania ročne od 11.12.2002 až do zaplatenia tak, že návrh navrhovateľov zamietol. Vyslovil, že výrok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým v ostatnej časti konanie zastavil zostáva nedotknutý. Odporkyne náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania nepriznal. Krajský súd hodnotiac výsledky vykonaného dokazovania okresným súdom dospel k záveru, že podmienky zodpovednosti štátu za spôsobenú škodu nie sú v danom prípade splnené. Právnym základom nároku, z ktorého mala vzniknúť škoda, je Zmluva o budúcej zmluve o nájme bytu uzavretá 6. júla 2000 medzi navrhovateľmi ako prenajímateľmi a M. N. ako nájomkyňou. Podľa článku III (doba nájmu) sa zmluvné strany dohodli, že „nájomnú zmluvu na predmet nájmu uzavru bezprostredne, najneskôr do 14 dní po tom, ako katastrálny úrad zapíše vlastnícke právo k tomuto bytu v prospech prenajímateľa; k tomu prenajímateľ preukazuje, že návrh na vklad Zmluvy o výstavbe č. 6/2000 bol podaný Okresnému úradu v Žiline, katastrálnemu odboru 4. júla 2000 a podľa zákona by k zápisu vlastníctva malo dôjsť do 30 dní od tohto dátumu“.

Znamená to, že navrhovatelia sa zaviazali uzavrieť nájomnú zmluvu, pričom odkladacou podmienkou (§ 36 ods. 1 Občianskeho zákonníka) bol zápis vlastníckeho práva k bytu príslušnou správou katastra. Jedná sa teda o podmienku vyplývajúcu zo záväzkového právneho vzťahu účastníkov zmluvy. Ak k zápisu vlastníckeho práva došlo 9. decembra 2002, znamená to, že boli naplnené podmienky zmluvy o budúcej zmluve, keďže s M. N. uzatvorili riadnu nájomnú zmluvu dňa 12. decembra 2002, t.j. v lehote uvedenej v zmluve o budúcej zmluve. Uvedeným spôsobom k spôsobeniu škody konaním správy katastra (meškaním so zápisom vlastníckeho práva na liste vlastníctva) nedošlo. O trovách konania (prvostupňového a druhostupňového) krajský súd rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali navrhovatelia 1/ a 2/ dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodili z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm.a/, b/, c/ O.s.p. Mali za to, že žaloba je dôvodná, keď nečinnosťou katastra im vznikla škoda. Z obsahu rozsudku je zrejmé, že odvolací súd sa správal ako obhajca odporkyne, jeho odôvodnenie je tendenčné a sudcov pokladajú za advokátov štátu a nie za nestranných sudcov. Takisto uviedli, že postupom súdu im bola odňatá možnosť konať pred súdom. Žiadali, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu tak, že zaviazá odporkyňu zaplatiť im 5 665,07 € spolu s 13 % úrokom ročne odo dňa 11. decembra 2002 do zaplatenia.

Odporkyňa navrhla dovolanie navrhovateľov 1/ a 2/ ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Žiadna z týchto väd nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých, alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p. dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle § 220 O.s.p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním založených následných právnych záveroch, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). I keď z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu možno ustáliť konštatovanie, že súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, avšak následne vec po právnej stránke nesprávne posúdil, z dôvodov zmeny jeho rozhodnutia vyplýva, že rozdielne od súdu prvého stupňa posúdil skutkový stav veci. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd, prejednávajúci odvolanie 8. decembra 2010 dokazovanie nedoplňal, ani nezopakoval, len vyhlásil rozsudok (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že ak sa odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať, pokiaľ chcel ním vykonané dokazovanie vrátane výsluchov účastníkov konania a svedeckých výpovedí hodnotiť rozdielne ako súd prvého stupňa (prípadne doplniť v podstatnej rozhodujúcej časti) a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné

hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania, ktoré zásady zostali zachované aj po účinnosti novely Občianskeho súdneho poriadku uskutočnenej zákonom č. 384/2008 Z.z. Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k vyhoveniu návrhu, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd si tak nežadovávajúci rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Odvolací súd môže dospieť k vlastnému zisteniu skutkového stavu, ktoré môže byť odlišné od skutkového zistenia, ktoré urobil súd prvého stupňa. Ak sa však odvolací súd chce odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa, musí dokazovanie sám opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie v zmysle § 132 O.s.p.; je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k odlišnému právnemu záveru, dospel bez vykonania akéhokoľvek dokazovania.

Obligatórnou požiadavkou spravodlivého procesu a samozrejým dôsledkom zásady priamosti a ústnosti, v ktorej spočíva základ správneho hodnotenia dôkazov, je, aby odvolací súd, ak má pochybnosti o správnosti skutkových zistení súdu prvého stupňa, vyvodil svoje iné závery spravidla z rovnocenných podkladov, t.j. v zásade z tých istých dôkazov alebo dôkazov rovnakej kvality a váhy, ako to urobil súd prvého stupňa. Zásada priamosti a ústnosti má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvého stupňa.

Preskúmaná právna vec sa týka náhrady škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa vyplýva, že súd, vychádzajúc z výsledkov pred ním vykonaného dokazovania (výsluchom účastníkov, svedkov, listinnými dôkazmi), dospel k záveru, že navrhovateľom škoda vznikla a túto je im povinná uhradiť odporkyňa. Odvolací súd, ako to vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia, však dospel k odlišným (opačným) skutkovým zisteniam než súd prvého stupňa.

Pokiaľ dovolatelia namietali, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľmi napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnúť, i keď by nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. júna 2012

JUDr. Martin Vladik, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová

